

การมองตนเองและโลกทัศน์ของเด็กพิการตาบอด : ศึกษากรณีเด็กในโรงเรียน
สอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร

นางสาวแววดาว ทองเจิม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชามนุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2540
ISBN 974-637-496-6
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF BLIND CHILDREN'S SELF-CONCEPTUALIZATION
AND WORLDVIEW : A CASE STUDY OF STUDENTS IN THE
SCHOOL FOR THE BLIND, BANGKOK METROPOLIS

Miss Waewdow Thongjerm

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Anthropology
Department of Sociology and Anthropology
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic Year 1997
ISBN 974-637-496-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การมองตนเองและโลกทัศน์ของเด็กพิการตาบอด : ศึกษาระณีเด็ก
ในโรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวแหวดาว ทองเจิม

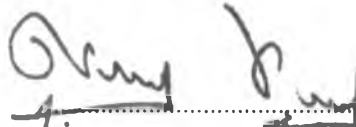
ภาควิชา

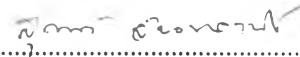
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา

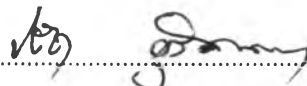
รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุภางค์ จันทวานิช)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คุวินทร์พันธ์)

แววดาว ทองเจิม : การมองตนเองและโลกทัศน์ของเด็กพิการตาบอด : ศึกษาระณิเด็กในโรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร (A STUDY OF BLIND CHILDREN'S SELF - CONCEPTUALIZATION AND WORLDVIEW : A CASE STUDY OF STUDENTS IN THE SCHOOL FOR THE BLIND, BANGKOK METROPOLIS) อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร. อมรา พงศาพิชญ์, 160 หน้า ISBN 974-637-496-6

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาถึงการมองตนเองและโลกทัศน์ของเด็กนักเรียน ในโรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 56 คน

วิธีวิจัยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการวิจัยภาคสนาม วิธีการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยตนเองในโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ นักเรียนตาบอด ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 56 คน ตลอดจนครู พี่เลี้ยงหรือ บุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ชัดเจนขึ้น ในการวิจัยนี้ยังได้ทำการศึกษาเจาะลึกเฉพาะกรณีอีกจำนวน 5 คน

ผลการวิจัยการมองตนเอง เด็กที่อยู่กับพ่อแม่จะมองภาพรวมในครอบครัวว่าทุกคนในครอบครัวรัก และเอาใจใส่ดูแลตนเองเป็นอย่างดี ส่วนเด็กที่อยู่กับญาติจะมองว่าความสุขในครอบครัวของตนเองลดน้อยลงกว่าเด็กที่อยู่กับพ่อแม่ แต่ก็พยายามปรับตัวให้เข้ากับบุคคลในครอบครัวได้ การมองตนเองเกี่ยวกับเพื่อน เด็กทุกคนต้องการที่จะมีเพื่อนทั้งที่มีร่างกายปกติและพิการทางสายตา ซึ่งเด็กจะมีทั้งเพื่อนที่บ้านและโรงเรียน และคิดว่าเพื่อน ๆ ที่ตนเองคบอยู่นั้นเป็นคนดี และจะคบกันตลอดไป การมองตนเองเกี่ยวกับตนเอง เด็กจะมองว่าตนเองพิการและยอมรับในความพิการของตนเองได้ ลักษณะนิสัยของแต่ละคนจะแตกต่างกันไป ที่เกิดมาร่างกายพิการคิดว่าเป็นเพราะโชคชะตา การมองตนเองในด้านสังคม เด็กจะให้ความสำคัญในสังคมมาก เพราะตนเองจะต้องเผชิญอยู่ในสังคมตลอดไป และต้องปรับตัวเองเพื่อให้เข้าอยู่ในสังคมได้ สิ่งที่เด็กต้องการจากสังคม คือ เรื่องการศึกษา และการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมสำหรับคนพิการ เพราะคิดว่าเป็นความสำคัญกับคนพิการทางสายตามาก

โลกทัศน์ในการเข้าใจในฐานะที่ตนเองเป็นสมาชิกของสังคม เด็กมีความเห็นว่า คนในสังคมยอมรับคนพิการมากขึ้น และให้การช่วยเหลือเด็กพิการ และคิดว่าในอนาคตการช่วยเหลืออาจจะดีขึ้นไปอีก โลกทัศน์การเข้าใจในสภาพแวดล้อม เด็กจะมองสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเหมือนกัน แต่สภาพแวดล้อมที่บ้านจะมีความแตกต่างกันไป และสังคมโลกโดยทั่วไปมีทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดี โลกทัศน์การเข้าใจในธรรมชาติ ความคิดด้านธรรมชาติของเด็กจะเป็นความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการ ที่เด็กได้เรียนรู้มา ถึงแม้ว่าจะได้ไปสัมผัสจากสถานที่จริง โลกทัศน์ในสิ่งเหนือธรรมชาติ เด็กจะเชื่อเรื่องของการทำความดีและความชั่ว เชื่อในเรื่องพุทธศาสนา มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องบาปกรรม เพราะคิดว่าตนเองเคยทำกรรมในสิ่งที่ไม่ดีไว้ เมื่อเกิดมาจึงต้องมีสภาพร่างกายเช่นปัจจุบัน และมีความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติอยู่มาก

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....
สาขาวิชามานุษยวิทยา.....
ปีการศึกษา2540.....

.....หลวงทอง ทองเจิม.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาดร. อมรา พงศาพิชญ์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C830762 : MAJOR SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY

KEY WORD:

SELF-CONCEPTUALIZATION / WORLDVIEW

WAEWDOW THONGJERM : A STUDY OF BLIND CHILDREN'S SELF-CONCEPTUALIZATION AND WORLDVIEW :

A CASE STUDY OF STUDENTS IN THE SCHOOL FOR THE BLIND, BANGKOK METROPOLIS

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. AMARA PONGSAPICH , PH.D.

160 pp. ISBN 974-637-496-6

The objective of this research was to study of blind children's self-conceptualization and world view, a case study of students in the School for the Blind, Bangkok Metropolis.

This research was based on documentary research and field survey. Data collection was carried out at the School for the Blind, Bangkok Metropolis. Research population comprised 56 blind students studying grade VII - IX, teachers, and students' supervisors in order to obtain more relevant information. In addition five more students were selected for in - depth case study.

Research findings concerning self-conceptualization are that : 1) the children who live with parents generally view that family members love and care for them. On the contrary the ones who live with their relatives express less happiness than those who live with the family. Nevertheless the second group voices that they had tried to adapt themselves to family members. With regard to self-conceptualization towards friends, all of these students would like to have friends with both normal and eye defected ones. These students have friends both at school and home. They view that their friends are good people and would like to remain good friends towards each other. As for self conceptualization towards themselves, they conceive and accept their physical handicap. They view that each one has his/her own characteristics and vary from each other. They express that physical handicap is due to each one's destination. In terms of self - conceptualization towards society, these students view that they have to live in the society for life thus they know that they have to adapt themselves in order to live in the society appropriately. Their expectation to what society could provide for them are education and physical environment since these things were so important to visual defected people.

As a member of society, a lot of children think the handicapped are more acceptable these day and will get better help in the future. They visualize society as a mixture of good and bad. They look at the school atmosphere the same way. In contrast, they think the atmosphere at home is different. Most of the children have good imagination toward nature based on their real experience. They believe in Buddhist teaching about good and bad karma and supernatural power.

ภาควิชา.....สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

ลายมือชื่อนิติ.....ไพฑูริย์ ทวีสุข

สาขาวิชา.....มานุษยวิทยา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ดร. นพรัตน์

ปีการศึกษา.....2540

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี โดยผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือ จากบุคคลต่าง ๆ หลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ไว้ ณ ที่นี้ด้วยความซาบซึ้ง ในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำแนะนำตลอดจน แก่ใจข้อบกพร่องทุกประการ นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยอย่างสมบูรณ์

อนึ่ง งานวิจัยนี้ จะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือ จากอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง อาจารย์ และนักเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร ซึ่งให้ความร่วมมือช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในระหว่างการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้เงินอุดหนุนการทำวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจน เพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่ได้ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ ทั้งกำลังกายและกำลังใจ ความคิดในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จเรียบร้อยดี

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนผู้วิจัยในทุก ๆ ด้านมาโดยตลอด ความดีอันเกิดจากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แด่ท่านทั้งสอง ซึ่งเป็นที่เคารพรักยิ่ง และครู อาจารย์ทุกท่าน ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้แก่ผู้วิจัย ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

แหวดาว ทองเจิม

สารบัญ

๕

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญแผนผังและตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.4 คำจำกัดความ.....	5
1.5 ระเบียบวิธีวิจัย.....	6
1.6 วิธีการศึกษา.....	7
1.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	7
1.8 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	9
1.9 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา.....	9
1.10 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	9
1.11 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 แนวคิดและทัศนคติเกี่ยวกับตน.....	11
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับโลกทัศน์.....	14
2.3 กรอบแนวคิด.....	17
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
3 ประวัติและการดำเนินการของโรงเรียนสอนคนตาบอด.....	29
3.1 ประวัติความเป็นมาโรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร.....	29
3.2 ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่.....	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

3.3	ชีวิตประจำวัน.....	33
3.4	ลักษณะพฤติกรรมและกิจกรรมของเด็กนักเรียนตาบอด.....	35
3.5	ความสัมพันธ์ในโรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร.....	44
3.6	สภาพสังคม.....	45
3.7	ระบบและหลักสูตรการเรียนการสอน.....	47
3.8	การเรียน.....	51
3.9	การสอน.....	52
3.10	การปกครอง.....	53
3.11	การรับส่งนักเรียน.....	55
3.12	การเยี่ยม.....	55
4	ความเป็นอยู่ การมองตนเองและโลกทัศน์	56
4.1	สภาพความเป็นอยู่.....	57
4.2	การมองตนเอง.....	62
4.2.1	การมองตนเองเกี่ยวกับครอบครัว.....	63
4.2.2	การมองตนเองเกี่ยวกับเพื่อน.....	64
4.2.3	การมองตนเองเกี่ยวกับตัวเอง.....	66
4.2.4	การมองตนเองเกี่ยวกับสังคม.....	67
4.3	โลกทัศน์.....	69
4.3.1	การเข้าใจในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม.....	69
4.3.2	โลกทัศน์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม.....	70
4.3.3	โลกทัศน์ความเข้าใจในธรรมชาติ.....	71
4.3.4	โลกทัศน์ความเข้าใจในสิ่งเหนือธรรมชาติ.....	71
5	กรณีศึกษา.....	78
	กรณีศึกษาที่ 1.....	79
	กรณีศึกษาที่ 2.....	85
	กรณีศึกษาที่ 3.....	92
	กรณีศึกษาที่ 4.....	98
	กรณีศึกษาที่ 5.....	104

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

6	สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	114
	6.1 สรุปผลการวิจัย.....	114
	6.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	121
	6.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	122
	รายการอ้างอิง.....	134
	ภาคผนวก.....	137
	ภาคผนวก ก.....	138
	ภาคผนวก ข.....	147
	ภาคผนวก ค.....	155
	ภาคผนวก ง.....	157
	ประวัติผู้เขียน.....	160

สารบัญแผนผังและตาราง

หน้า

แผนผัง โรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร.....	32
ตารางที่ 1.....	34
ตารางที่ 2.....	62
ตารางที่ 3.....	78
ตารางที่ 4.....	110
ตารางที่ 5.....	140
ตารางที่ 6.....	141

สารบัญรูปร่างภาพ

หน้า

ภาพที่

1	ผู้ก่อตั้งโรงเรียน.....	124
2	อาคารมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย.....	125
3	ตึกหอพักชาย.....	125
4	ตึกห้องสมุด.....	126
5	ตึกหอพักหญิง.....	127
6	ตึกโรงอาหาร.....	127
7	สระว่ายน้ำ.....	128
8	สนามฟุตบอล.....	128
9	ร้านขายของ.....	129
10	เครื่องพิมพ์ดีดภาษาเบรลล์.....	129
11	การสอนเขียนภาษาเบรลล์.....	130
12	การสอนอ่านภาษาเบรลล์.....	130
13	ห้องคอมพิวเตอร์.....	131
14	งานกีฬา.....	132
15	ดนตรีไทย.....	132
16	งานไหว้ครู.....	133
17	งานวันแม่แห่งชาติ.....	133